

que allí llaman *brocades*, y en cada *brocada* dos yemas», Cavanilles, 1797, *Observ.* II, 250; «per això els podadors li allarguen tant les *brocades* a la vinya», MGadea, *Terra del Xè* I, 286].

Derivats del verb *brocar*: *brocada* 'acte d'atacar' l'enemic [Crònica de Jaume I: «no-u volíem, que --- quan los nostres cavalers serien là, hujats serien, e no-y porien bé aconseguir los hòmens de peu, e per força hauria a ésser la *brocada*: e ells exirien de la força e del castell, a així gitar-nos-hien de la vila», ed. 10 Aguiló, 436.4; Muntaner]; *brocadella de cavall* 'un dels drets que pagaven els pagesos de remença' abolit el 1486 (Hinojosa, *Rég. Señor. en Cat.*, p. 184).

Brocador. *Brocal* en les accepcions 'broc de certes gerres i bótes' [1960] (*AlcM* I, 1), 'broc de canelobre' (*AlcM* I, 3) i 'broc de sarment' (I, 6); *Brocat* [1420; *AlcM*; testimonis del *Tirant* i del S. XVI o XV en *DBal.*: «seda texida ab or: bombycinum auro in-texto», OPou, *TbPu.*, a. 1575, p. 325]; es degué pendre de l'it. *broccato* [c. 1470, i amb el sentit de 'ple de brots, brocs o rinxols' ja S. XIV, Ang. Prati, i Terlingen, *It. en Esp.*, 1943, p. 295] derivat de *brocco* 'broc'; de l'it. ve també el fr. antiq. *brocat* [després *brocart*, 1519],⁷ i, potser per conducte del cat., el cast. *brocado* [c. 1440]: la -t- dels derivats cat. *bro-*²⁵ *catell* i *brocater* confirma la procedència italiana, i aquell ja existiria des del S. XVI almenys, puix que passà al cast. *brocatel* [1605], abans cast. *brocatelo* [1535].

Empbrocar 'empendre': i, especialment 'comprometre a ballar' (Genís i Aguilar, *Julita*, a. 1874), o 'escometre' maestr.: «i tots traent de vaina l'acer, qui enfurit brilla, / als enemics *embroquen* per a obrir-se camí», GaGirona (*Seidia*, 249).

¹ La partida anterior diu «escudeles, e anaps e ver-nigatz --- de totes aquestes causes dóna hom, de cascuna saumada, un pareyl», la següent «de culers d'oles a menar [o sigui 'losses o cassons per remenar l'olla']», de la saumada, dos culers». Són, doncs, tots recipients de fusta; tant la canada com el pitxer que acompanyen el mot en els dos docs. són actuals que es distingeixen pel broc amb què s'hi beu a galet; veg. el gravat de la canada en *AlcM* (i les descripcions en totes les fonts); OPou, *TbPu.*, «lo *broch*: epistomium» és l'única part que cita en ⁴⁵ donar detalls de *lo picher* (p. 186). — ² Detallant el «cresol o canalobre que penja» en la cuina: «lo *broc* del cresol, o canonet per tenir la mecha: *myxus*», «cresol de dos *brocs* o de dos meches --- de molts *brocs*: polymycos», p. 227. — ³ El sentit de 'cano-net' es concreta allí, encara, en les bótes de vi; *un bròc*, a Àreu de Vall Ferrera, és un «tap que es posa en una fiblada de la bóta» (1933). *Jugar al bròc*, una mena de joc de cartes, a Tor. — ⁴ «Joseph — en Arimathia, / prop, vas tenia, / o fossa ⁵⁵ nova, / semblant a cova, / tallat en roca / a pich de *broca*, / fet per a si», *Spill*, v. 14222; «senyalat plat / --- tenia ella / --- son drap de boca: / tallar sens *broca* / no consentia, / —ni menjaria! — carn del mercat, / si hom penjat / algú havia», v. 2484. ⁶⁰

Dur a la broca (BDLC x, 422) o *pendre per la broca*, en conseqüència, entre els mallorquins és 'vexar' (l. c.) o «pendre algú per víctima de tírria o burla continuada» (*AlcM*). Algun ex. de *broca* en el llatí català dels Ss. IX-X en Bast.-Bass. *GlossBLICat.*, s. v. — ⁵ S'hi poden afegir algunes dades del cèltic continental, en l'onomàstica sobretot, veg. Holder I, 618; i quelcom no ben comprovat en Whatmough, *Dial. of Anc. Gaul*, 79, 76, 44, 116. Especialment el nom de persona compost *Ande-broci-rix*, que potser es pot interpretar, aproximadament 'el gran capítost (o règul) agressiu'. *Uro-brocis* (dat.), nom d'una matrona en una inscripció de Carpentràs (*CIL* XII, 1182), jo l'interpreto com m. (> f.) amb sign. 'agressiu com un toro salvatge' (cèltic *urus*); cf. *Uro-genia*, *Uro-gena*, *-nerti*, *Uru-patis*, citats per Horst Schmidt, *ZCPb.* xxvi, 283 (i no pas com suposa ell *ibid.*, p. 157). No deixa de trobar-se algun mot o forma afí, en variants apofòniques, del celta i fins d'alguna altra llengua indoeuropea, en particular ky. *barch* f. 'llança', irl. mj. *barc* 'pal de llança', i esl. *brükü* 'punta'. De tota manera resta ben dubtosa l'existència d'una tal arrel indoeuropea. — ⁵ Article bastant confús, i no solament a causa del desordre de les notes i les escasses precisions cronològiques. Predomini excessiu de les formes femenines, *broche*, i de les dels parlars del Nord. Del masculí *broc*, quasi només hi ha el II, § 10 i el poc important II, § 3. De tota manera resulta bastant clar que en llengua d'oïl a penes hi ha res més que el fem. *broche*, i que *broc* és antic en llengua d'oc i en algun parlar d'Alta Bretanya i de l'Oest. — ⁷ Forma que sembla haver existit també en català (*AlcM*), i que pot ser deguda a la influència d'un nom de persona germ. *Brocard* [S. XII, cat.] d'origen germànic. D'altra banda *brocadello* 1524, 1578, deu ser en català de procedència alt-italiana (més tard variants *brocadell* i *brocadillo*, *DAG.*, *AlcM*). Hi ha un substantiu *brocart*, que apareix dos cops ja en Jaume Roig, amb un sentit com 'defensa sòlida o artificiosa', no sé si resultant d'una barreja dels dos mots *broquer* 'escut' (d'on 'protecció', etc.) i *brocat* 'ornament luxós': «cert, obció / segur pots pendre, / tenir, defendre, / com a *brocarts*, / abdós les parts, / sens por de foch», v. 10775, «lurs pensaments / e parlaments, / consells, reports, / tots vénen torts, / ab fició, / e passió / pròpria lur, / l'estil bé scur, e males arts: / tots són *brocarts*, / e ab retochs, / dits equivochs / e amphibòlichs ---», v. 8041, però més aviat sembla ser idèntic a *brocard* 'axioma o sentència legal' mot bastant conegut en francès (on avui es conserva en el sentit de 'burla escarnidora') i que crec extret del dit nom de persona. *Broccaram* [1588, *DAG.*] no és forma antiga sinó alteració de *bocaram* (cf. *BAR-RAGA*; it. *bucherame*) per influència de *brocat*.

Brocada, V. *broc* *Brocadell*, V. *brocat* *Brocadella*, V. *broc* *Brocadello*, *brocadura*, V. *brocat* *Bro-*
cadador, V. *broc* *Brocal* 'espècie de broc', V. *broc*